

Zondag 11 september, Open Monumentendag Bezoek de steenbakkerij Hove in Ninove

De Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw pleit voor bescherming als monument

Vlaanderen stond in de loop de eeuwen, dank zij zijn rijke kleilagen, bekend als een streek van steen-, pannen- en tegelbakkerijen. Er zijn aanwijzingen dat, nadat de kennis van het steenbakken na de Romeinse tijd in West-Europa grotendeels verdwenen was, dit vanaf de 10de/ 11de eeuw terug ingevoerd werd in het toenmalige Vlaanderen.

Waar deze nijverheid tot in de 19de eeuw in hoofdzaak berustte op tijdelijke vaak rondtrekkende veldsteenbakkerijen, zou met de invoer van de uitvinding van de in 1858 door Friedrich Hoffmann gepatenteerde ringoven de steenbakkerijnijverheid zich industrialiseren.

De basis voor de Steenbakkerij Hove werd in 1946 gelegd, in de naoorlogse periode toen er grote nood was aan bouwmaterialen voor de wederopbouw. In 1951 was de steenbakkerij voltooid zoals ze er nu nog steeds staat. De ontginning voor de klei ligt er net naast.

.../...

De ringoven van Ninove is één van de laatste getuigen van de baksteennijverheid in de zuidoostelijke Vlaamse leemstreek. Enkel in Sint-Lievens-Esse bevindt zich nog een kleinere ringoven, die in 1980 stilgelegd werd in nu voor kunstprojecten gebruikt wordt.

In tegenstelling tot deze in Sint-Lievens-Esse zijn in *Ninove nog alle bijbehorende installaties en bijgebouwen aanwezig, en worden er nog steeds op traditionele wijze bakstenen en tegels vervaardigd, o.m. voor de restauratiesector.*

Het is de laatste handgestookte ringoven in Vlaanderen waar nog op een ambachtelijke wijze bakstenen vervaardigd worden. Een curiosum waar onroerend, roerend en immaterieel erfgoed samengaan en kunnen behouden worden.

Na het overlijden van haar echtgenoot in 2013 nam Els Hove de werking van de steenbakkerij in eigen handen. De klei wordt met water tot een 'pasta' gemengd, en daarmee worden de vormen gevuld. Dat zijn houten kaders met vakverdeling voor een viertal stenen. Na het vullen worden de vormen uitgeschut en worden de ongebakken stenen handmatig gestapeld in droogloodsen waar ze in de buitenlucht drogen. Op een dag kan men per persoon zo'n 2.000 stenen vormen.

Als de stenen droog zijn kunnen ze in de oven gestapeld en nadien bij een temperatuur van 1080 °C gebakken worden. Voor één ovenvulling zijn 300.000 stenen nodig. Dag en nacht moet er via 80 gaten in het gewelf van de oven brandstof toegevoegd worden. Voor het afbakken van een volledige oven is men 18 à 20 dagen dag en nacht in de weer.

Waar er vroeger met gewone steenkool gestookt wordt gebruikt men nu petrocokes die bij verbranding minder schadelijke stoffen vrijgeven.

De oven werd/wordt zo'n drie keer per jaar gestookt, tot de steeds strenger wordende milieuwetgeving tussen kwam. De oven valt onder de Klasse 1 indeling, waardoor hij aan milieueisen moet voldoen, die nauwelijks haalbaar zijn. Els Hove deed recent zware investeringen om de uitlaat binnen de normen te houden, maar de toekomst blijft onzeker.

Ter vergelijking: in Frankrijk zijn er verschillende traditionele steenovens wettelijk beschermd die in opdracht en met subsidies van de 'Monuments Historiques' stenen, tegels en pannen produceren voor de restauratie van historische monumenten. De steenbakkerij Hove is sedert 14-09-2009 aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed - de laagste vorm van bescherming.

Omwille van de uniciteit en het belang van deze site pleit de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie voor *wettelijke bescherming als monument.*

Op zondag 11 september, de Open Monumentendag, wordt de site tussen 10 en 18 u. opengesteld voor bezoekers. Zij zullen er het vormen en het stapelen van bakstenen kunnen meemaken.

Leden van de pers kunnen echter in de loop van deze week al een bezoekje brengen, na afspraak met Els Hove via 054 33 26 67 of info@steenbakkerijhove.be

De Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie werd in 1978 opgericht en is de oudste landelijk werkende vereniging voor industrieel erfgoed in de Europese Unie. Zij is het platform van vrijwilligers en vrijwilligersverenigingen die zich in Vlaanderen en Brussel voor industrieel erfgoed inzetten.

In 2019 ontving ze de *European Heritage Award / Europa Nostra Award for Dedicated Service*

<http://www.industrieelerfgoed.be>

info@industrieelerfgoed.be

